

ФОРМИ Й МЕТОДИ РОБОТИ З ФІЛОЛОГІЧНО ОБДАРОВАНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ**Олена КУЛЬБАБСЬКА,**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
o.kulbabska@chnu.edu.ua**FORMS AND METHODS OF WORK WITH PHILOLOGICALLY GIFTED LEARNERS****Olena KULBABSKA,**Yury Fedkovich Chernivtsi National University,
Researcher ID: C-2286-2017;
ORCID 0000-0002-1858-9269.

Kulbabska Olena. Forms and Methods of Work with Philologically Gifted Learners. Aim of investigation. The article is devoted to the pressing issue of fostering the creative development of youth and eliminating barriers so that no group – regardless of gender, age, place of residence, psychological or physical abilities, disability, or other characteristics – is directly or indirectly excluded from society and can fully realize its potential in Ukraine. Therefore, the aim of the research is to theoretically substantiate the specific features of organizing individual work with gifted learners, to analyze the main directions of work with philologically gifted students within the extracurricular system, and to test a working curriculum for the core academic discipline. **Novelty.** For the first time, the article generalizes the experience of teaching the core academic discipline «Forms and Methods of Work with Philologically Gifted Students in General Secondary Education Institutions (GSEIs)» at Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University within the educational and professional program «Secondary Education (Ukrainian Language and Literature)», specialty A4 «Secondary Education», field of knowledge A «Education.» In the course of scientific analysis of theoretical material, scientific and pedagogical **methods** were applied (study and analysis of psychological-pedagogical and scientific-methodological literature on the research topic; synthesis, modeling, and generalization of the obtained information in order to explore the essence and characteristics of educating philologically gifted individuals in contemporary realities). The **conclusions** emphasize the following: 1. In the period of Ukraine's recovery from the devastating consequences of the Russian-Ukrainian war, it is of paramount importance to identify and create favorable conditions for the development of creative individuals capable of generating unconventional ideas, solving complex everyday problems effectively, thinking critically, and formulating promising tasks and algorithms for their resolution. 2. In terms of state support for talented youth, a priority task is to intensify scientific research on the education and upbringing of gifted children, to develop methods and programs for working with such children, and to expand the network of experimental institutions for their testing. One way to implement this task is the core academic discipline «Forms and Methods of Work with Philologically Gifted Students in GSEIs» for second (master's) level higher education learners. 3. A model for studying the academic discipline has been substantiated, ensuring a close connection between student learning and future professional activity. The practical implementation of the chosen model guarantees the efficiency and effectiveness of this process. It includes five interrelated blocks: target and motivational; theoretical and methodological; content and technological; reflective and analytical; and resultative and evaluative – forming a foundation for implementing various technologies, methods, and techniques.

Key words: state support for gifted youth, general secondary education institution, institution of higher education, learners, educational and professional program, modeling of students' professional activity, model of academic discipline study, unconventional ideas, critical thinking, partnership.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Активне реагування молоді на кризові виклики сьогодення та готовність до розбудови сталого миру – не лише необхідність, а й ресурс, що здатен змінювати Україну після повномасштабної російсько-української війни. Для відбудови держави особливої ваги набуватиме потреба в людях творчих, здатних нестандартно вирішувати складні завдання повсякдення та на основі критичного аналізу ситуації формувати нові перспективні задачі й алгоритми їх розв'язання. У цьому аспекті важливо дослідити, як у теоретичному вимірі й у практичному сенсі змінилися пріоритети раннього виявлення та навчання талановитої молоді в закладах загальної середньої освіти, коледжах та університетах; у який спосіб можна мінімізувати навчальні втрати, спричинені необхідністю перебувати тривалий час в укритті, навчатися в змішаному форматі, почасти без

електроенергії; як мотивувати обдарованих здобувачів освіти до поглиблення знань і виформування ціннісних пріоритетів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивчення специфіки освіти обдарованих в Україні та світі активізувалося з першої третини ХХ століття в контексті розвитку загальної середньої освіти й освітнього простору загалом. Цей процес регулює низка законодавчих актів (закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Концепція «Нова українська школа», Національна програма «Діти України», Програма розвитку обдарованих дітей і молоді, Указ Президента України про підтримку обдарованих дітей тощо), основна мета яких «сприяти розвитку молоді та усуненню бар'єрів, щоб жодна з її груп, незалежно від статі, віку, місця проживання, психологічних і фізичних здібностей, інвалідності та інших ознак в усіх сферах життєдіяльності, не була безпосередньо

чи опосередковано виключена із суспільства та мала можливість реалізувати в Україні свій потенціал»¹.

Окрім того, актуальні теоретичні питання щодо виявлення та психологічної підтримки обдарованих школярів / школярок висвітлено на офіційних сайтах Українського інституту розвитку освіти, Інституту модернізації змісту освіти, Інституту обдарованої дитини НАПН України, які, наприклад, ініціюють щорічну всеукраїнську конференцію «Обдаровані діти – скарб нації», що є дієвою дискусійною платформою для управлінців, педагогів, психологів, філологів, учителів-практиків.

На наше переконання, заслуговують поцінування праці академіка В. Моляка та його послідовників О. І. Кульчицької, М. А. Гнатка, О. Л. Музики, які представляють вітчизняну наукову школу з проблем обдарованості та розвитку творчого потенціалу дитячої особистості. Інший дослідницький колектив – О. Топузов, С. Алексєєва, О. Малихін, Н. Арістова – вивчає напрям *обдарованість і талант* → *індивідуалізація навчання*, обґрунтовуючи методичний кейс особистісного навчання в базовій середній школі в умовах змішаної форми організації освітнього процесу². У монографічних виданнях інших авторів увагу сконцентровано на досвіді історичного та порівняльного аналізу обдарованості³, модернізації змісту навчання талановитих учнів у закладах загальної середньої освіти України⁴ тощо.

У численних психолого-педагогічних студіях (С. Рубінштейн, Дж. Фріман, А. Савенков, В. Чудновський, Н. Шумакова, Н. Яременко та ін.), констатовано, що обдарованість – це передовсім приховані потенційні можливості особистості, цілісний вияв яких можливий завдяки наявності в педагога великого досвіду та спеціальних знань у цій галузі діяльності.

Мета статті – теоретично обґрунтувати особливості організації індивідуальної роботи з філологічно обдарованими здобувачами освіти, проаналізувати основні напрями такої роботи не лише в ЗЗСО, а й у системі позашкільля, апробувати робочу програму базової навчальної дисципліни «Форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО», узагальнити досвід її викладання в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на часі створення цілісної, самокерованої системи, яка б

охоплювала кілька етапів: по-перше, діагностику та підтримку обдарованої молоді, розвиток та реалізацію її здібностей; по-друге, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти в навчальних закладах різних рівнів освіти (у процесі формальної та неформальної освіти); по-третє, формування резерву для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, у магістратуру та аспірантуру, щоб у перспективі готувати наукові та педагогічні кадри для потреб ЗЗСО та ЗВО, створювати належні умови проходження виробничої практики й педагогічної інтернатури.

До того ж важливо підбити перші підсумки викладання базової навчальної дисципліни «Форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО» на філологічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються на освітньо-професійній програмі «Середня освіта (українська мова та література)», спеціальність А4 «Середня освіта», галузь знань А «Освіта» та В 11 «Філологія», галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

У процесі наукового аналізу теоретичного матеріалу застосовано науково-педагогічні **методи** (вивчення й аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури з теми дослідження; синтез, моделювання, узагальнення одержаної інформації з метою дослідження сутності й особливостей виховання філологічно обдарованої особистості в реаліях сьогодення).

Виклад основного матеріалу. Аналіз емпіричного матеріалу засвідчив, що в науковій літературі термін **«обдарованість»** уживають (Д. Богоявленська, Є. Борінштейн, В. Гриньова, О. Заячук, Н. Малик та ін.) паралельно: 1) у *широкому значенні* як «систему, що розвивається протягом життя, визначає можливість досягнення людиною вищих (незвичайних, неабияких) результатів в одному або декількох видах діяльності порівняно з іншими людьми»; 2) у *вузькому вжитку* як «індивідуальну потенційну своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти успіхів у певній діяльності. Обдарованість розвивається під час засвоєння духовних та інших надбань людства, його творчої діяльності»⁵. Обидва визначення є антропоцентричними, оскільки їхнім осердям є людина певного віку, яка має вроджені

¹ Постанова КМУ № 579 від 2 червня 2021 р. «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tselovoi sotsialnoi prohramy 'Molod Ukrainy' [On approval of the State Targeted Social Program «Youth of Ukraine»] на 2021-2025 roky ta vnesennia zmin do deiakikh aktiv Kabinetu Ministriv Ukrainy», K., 2021, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

² Individualizatsiia navchannia v umovakh zmishanoi formy orhanizatsii osvitnoho protsesu u bazovii shkoli [Individualization of learning in a mixed form of organizing the educational process in a basic school]: metod. posib. [El. vyd-nia], K. : Vydavnychiy dim «Osvita», 2024, 113 p. [in Ukrainian].

³ Antonova O. Ye. Obdarovanist: dosvid istorychnoho ta porivnialnoho analizu: monohrafiia [Giftedness: experience of historical and comparative analysis: monograph], Zhytomyr: Zhytomyr. derzh. un-t, 2005, 456 p. [in Ukrainian].

⁴ Piontkovskiy-Vykhvaten B. O. Modernizatsiia zmistu navchannia obdarovanykh uchniv u zahalnoosvitnikh shkolakh Ukrainy (druga polovyna XX stolittia) [Modernization of the content of education for gifted students in general education schools of Ukraine (second half of the 20th century)]. Dys. ... kand. ped. nauk (doktora filosofii) za spets. 13.00.01 – zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky. Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy; Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka, Kyiv, 2019, 304 p. [in Ukrainian].

⁵ MyaAdmin. Osoblyvosti roboty z obdarovanyimi uchniamy [Features of working with gifted students], Ivano-Frankivsk, 2018, URL: <http://www.school1.if.ua/vchitelyam/osoblyvosti-roboty-z-obdarovanimi-uchnyami.html> [in Ukrainian].

⁶ Honcharenko S. U. Ukrainyskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Encyclopedic Dictionary], Vyd. 2-he, dop. i vypr., Rivne: Volynskiy oberehy, 2011, P. 324-325 [in Ukrainian].

здібності, завдатки, талант, що в умовах системної роботи й самоосвіти впродовж життя досягає вищих (незвичайних, неабияких) результатів в одному або кількох видах діяльності порівняно з іншими людьми. Якщо ж особистості бракує системності й індивідуального підходу в навчанні, то її обдарованість так і залишиться «потенційною». Отож логічно видається вимога органів держуправління «активізувати наукові дослідження з питань навчання і виховання обдарованих дітей, розробити методики і програми роботи з такими дітьми, розширити мережу експериментальних закладів для їх апробації»⁷.

У цьому аспекті проектна група та стейкхолдери ОПП «Середня освіта (Українська мова та література)» Чернівецького університету вважали за необхідне додати до навчального плану магістрантів / магістранток 2024-2025 н.р. основну компоненту «Форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО», що охоплювала б 3 кредити (90 год.): 12 год. – лекції і 12 год. – практичні заняття; 66 год. – самостійна робота; форма контролю – залік.

Навчальний контент логічно структурований у два змістові модулі: 1. Теоретико-методологічні підходи до вивчення проблеми обдарованості особистості; 2. Організаційно-методичні особливості розвитку творчих здібностей учнів 5-11 класів ЗЗСО.

Мета й завдання навчальної дисципліни – опанування магістрантами / магістрантками першого курсу основ знань про природу обдарованості учнів / учениць 5-11 класів, про види й типи обдарувань здобувачів середньої освіти; виформування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів та організаторів позашкільної освіти, зокрема їхньої мотивації до дослідно-експериментальної діяльності з проблеми обдарованості особистості, а також до діагностування філологічної обдарованості та розробки програм індивідуального розвитку учнів / учениць; вироблення вмінь застосовувати різноманітні стратегії, методи, прийоми для розвитку творчого потенціалу школярів / школярок.

Для зближення вивчення зазначеної навчальної дисципліни з майбутньою професійною діяльністю студентів / студенток обрано *науковий метод моделювання*, оскільки «модель є теоретично й практично організованою структурою, яка відтворює ту чи ту частину дійсності в схематизованій і наочній формі»⁸. Отож, услід за Н. Волковою, О. Тарнопольським, обрано п'ятирівневу модель⁹ організації процесу вивчення дисципліни «Форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО»:

1-й блок: цільовий та мотиваційний (мета й завдання освітньої компоненти; забезпечення пізнавальної та професійної мотивації здобувачів освіти; оволодіння ними загальними та фаховими

компетентностями; актуалізація потреби в самопізнанні, самовизначенні й самовихованні тощо);

2-й блок: теоретико-методологічний (*методологічні засади навчання:* системний, компетентнісний, діяльнісний, особистісний, гуманістично-культурологічний, синергетичний, інтеграційний підходи; *принципи навчання:* загальнопедагогічні, контекстного навчання, комунікативної взаємодії, індивідуальної підтримки, внутрішньої свободи, позиційності);

3-й блок: змістовно-технологічний (*зміст навчання:* відповідність чинним державним стандартам; професійна спрямованість і ціннісна система орієнтирів; проектування навчальної дисципліни як предмета діяльності студента, надання знанням особистісного сенсу; *форми організації навчання:* гармонійне поєднання лекцій, практичних занять, самостійної роботи, різновидів консультацій, взаємонавчання (колективне, групове, мікрогрупове навчання у співпраці); *технології навчання:* інтерактивні технології (діалогічно-дискусійні технології, диспут, мозковий штурм, діалог, полілог), рольові та ділові ігри, кейстехнологія, навчальні проекти (наскрізні, інформаційні, інформаційно-комунікативні, нормативні, креативно-пошукові, дослідні, науково-пошукові, монопредметні, міжпредметні), презентації);

4-й блок: рефлексивно-аналітичний (рефлексія власних досягнень у професійному й особистісному зростанні; роз'язання професійно спрямованих проблем);

5-й блок: результативно-оцінювальний (сформованість різнобічно розвиненої особистості вчителя-філолога, для якої професійні знання, уміння, навички становлять основу для самореалізації і саморозвитку в професійній сфері, забезпечення конкурентоспроможності).

Зрозуміло, що вивчення освітньої компоненти не може ґрунтуватися лише на інноваційних методах і прийомах, тому, упроваджуючи випробувані й виправдані часом традиційні форми навчання, ми намагалися дещо змінити технологію їх проведення, акцентувавши увагу на діалогічній взаємодії та партнерстві. Наприклад, доцільною, на нашу думку, є корекція структури лекції: від традиційної академічної, коли студенти / студентки лише конспектують інформацію, до активної, що цілком зосереджена на розумінні, виформуванні критичного мислення здобувачів освіти, реалізації принципу зворотного зв'язку. Прокоментуємо детальніше цей постулат.

У межах першого змістового модуля студенти / студентки беруть активну участь в інтерактивних лекціях на теми: «Філологічно обдарований учень/учениця: поняттєвий обшир, визначення, релевантні ознаки» та «Пріоритетні методи й прийоми роботи з обдарованими учнями/ученицями в компетентісно

⁷ Закон України № 612/2000 «Pro dodatkovy zakhody shchodo derzhavnoi pidtrymky obdarovanoi molodi» [«On Additional Measures for State Support of Gifted Youth»], К., 2000, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/612/2000#Text> [in Ukrainian].

⁸ Volkova N. P., Tarnopolskyi O. B. Modeliuvannia profesiinoi diialnosti u vykladanni navchalnykh dystsyplin u vyshchakh: monohrafiia [Modeling Professional Activity in the Teaching of Academic Disciplines in Higher Education Institutions], Dnipro: Dnipropetrovskiy un-t imeni Alfreida Nobelia, 2013, P. 8 [in Ukrainian].

⁹ Ibidem, P. 11-13.

орієнтованих методиках». Зокрема, за друкованими й інтернет-джерелами вони добирають фактичний матеріал, що ілюструє співвідношення базових понять «особистість», «обдарованість», «талант», «геніальність» у науковій парадигмі (інформаційний проєкт «Діалог цитат», укладання «Історичного паспорта термінопонять»); узагальнюють відомості про типи (моделі) й маркери учнівської обдарованості, що їх виокремлюють з опорою на психолого-педагогічні методи діагностики обдарованості (кількісні та якісні).

До того ж корисною, як на нас, є аналітична робота, що має на меті повторити вже засвоєний на бакалаврському курсі програмовий матеріал щодо дискусійності понять «технологія», «метод» і «прийом» навчання в базовій і старшій школі¹⁰, але в новому ракурсі – ракурсі ефективності традиційних та інтерактивних методів і прийомів навчання саме філологічно обдарованих школярів / школярок. У такому разі вдаємося до діалогічно-дискусійної технології, що вможливує використання низки активних методів: диспути, дискусії, «мозкова атака», спикерські групи.

Другий модуль представлений чотирма лекціями: «Традиційні й новітні засоби та форми роботи з філологічно обдарованими учнями/ученицями в базовій і старшій школі», «Олімпіади та інтелектуальні марафони з української мови та літератури як засоби розвитку внутрішнього діяльнісного потенціалу учнів/учениць 5-11 класів ЗЗСО», «Міжнародні та всеукраїнські конкурси з української мови й літератури як засоби зацікавлення учнівської молоді навчальними предметами», «Організація діяльності учнівського наукового товариства/регіонального відділення МАН з актуальних проблем мово- та літературознавства та їх роль у виформовуванні наукового світогляду учнів/учениць».

Під час лекцій, як засвідчує наш досвід, варто використовувати такі методичні прийоми активної взаємодії *викладач ↔ студент / студентка*: 1) створення проблемної ситуації на початку лекції з метою активізації уваги; 2) колективне складання або уточнення плану лекції; 3) добір висловів відомих учених, що поглиблюють проблематику теоретичного викладу; 4) ознайомлення з історією наукової проблеми та пошуком її розв'язання; 5) визначення власної позиції під час дискусії; 6) формулювання запитань до підготовленого графічного матеріалу (таблиць, схем, діаграм, малюнків) або відеосюжетів; 6) надання здобувачам освіти змоги сформулювати висновки та узагальнення; 7) можливість самонавчання тощо.

Темарій лекцій і практичних занять засвідчує, що варто вести мову про *вісім основних форм* роботи з філологічно обдарованими учнями / ученицями: 1) на уроках або під час аудиторної роботи в університеті (особистісно-орієнтована робота,

індивідуальна освітня траєкторія); 2) заходи в класі (із запрошенням батьків) та на факультеті, присвячені знаменним і визначним датам, ювілеям письменників і культурних діячів, презентаціям книг, що роблять шкільні / університетські будні яскравішими; 3) гурткова або студійна робота з предметів мовно-літературної галузі; 4) позакласні або позааудиторні заходи в межах тижнів української мови, української літератури й культури або мовно-літературних марафонів; 5) участь у шкільних / студентських наукових товариствах, конференціях «День науки» і «Буковина очима юних дослідників», літніх наукових пікніках тощо; 6) навчально-пошукова робота й захист наукових досліджень у регіональних відділеннях «Малої академії наук»; 7) участь в олімпіадах з української мови та літератури; 8) участь у міжнародних конкурсах знавців української мови імені Петра Яцика, мовно-літературного конкурсу імені Т. Г. Шевченка, творчого конкурсу «Об'єднаймося ж, брати мої!» тощо; 9) театралізовані свята – «особлива форма роботи з обдарованими дітьми, оскільки в них учасники мають змогу не тільки реалізувати акторські здібності, безпосередньо беручи участь у виставах, але й виявити творчі навички, розробляючи сценарії постановок, розвинути схильність до художнього читання й літературної творчості, виявити ерудицію й дослідницькі навички у вікторинах і наукових диспутах»¹¹.

На засіданнях дискусійного клубу магістранти / магістрантки беруть активну участь у дискусії щодо доцільності проведення позашкільних заходів з філологічно обдарованими учнями/ученицями, особливо предметних олімпіад. Для цього вони працюють не лише з інформацією, розташованою на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки України та інших державних інституцій, а й із соціальними мережами, блогами вчителів, використовуючи технології ситуативного навчання (кейс-технології), SWOT-аналіз, метод ПРЕС, «Відкритий мікрофон» тощо.

За результатами обговорення проблеми та дослідженням змістового діапазону завдань для творчих змагань здобувачів середньої освіти студенти укладають власні завдання й готують відповіді до них, презентують цей кейс у студентській аудиторії; інші здобувачі освіти оцінюють оригінальність тем власних висловлювань та завдань, відповідність чинним програмам, ступінь зацікавленості учасників олімпіад, мовно-літературних конкурсів і марафонів, Усеукраїнського конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко».

Особливу увагу магістрантів / магістранток концентруємо на науково-дослідницькій роботі учнів/учениць з філології в системі позашкільля (експериментальні лабораторії, шкільні та регіональні наукові товариства, Мала академія наук України

¹⁰ Kulbabska O. V., Shatilova N. O. Krok u profesii. Metodyka vykladannia ukraïnskoi movy u vyshchii shkoli: navch. posibnyk [A Step into the Profession: Methods of Teaching Ukrainian Language in Higher Education: textbook], Chernivtsi: Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, 2022, P. 193-211 [in Ukrainian].

¹¹ Honcharenko S. U. Ukraïnskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Encyclopedic Dictionary], Vyd. 2-he, dop. i vypr., Rivne: Volynski oberehy, 2011, P. 457 [in Ukrainian].

тощо). Окрім вимог і методичних рекомендацій щодо написання науково-дослідницької роботи з філологічної проблематики, актуалізуємо питання академічної доброчесності у конкурсі-захисті науково-дослідних робіт учнів/учениць у системі МАНУ.

У практичному аспекті здобувачі вищої освіти беруть участь у рольовій грі, де мають змогу в змодельованій ситуації продемонструвати якості наукового керівника учнівської пошукової роботи: обґрунтувати науковий апарат дослідження на актуальну мово- або літературознавчу проблему, запропонувати логічну структуру дослідження, сформулювати висновки, оформити список використаної літератури й джерел відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015, підготувати постер і мультимедійну презентацію до написаної доповіді, а потім – тези доповіді для публікації в збірнику наукових праць, виступити перед учасниками постерного захисту й наукової конференції тощо.

Акцентуємо увагу: оскільки конкурс-захист науково-дослідницьких робіт у Малій академії наук має відкритий характер, студенти / студентки беруть участь у роботі секцій як спостерігачі, а потім на практичних заняттях узагальнюють побачене, висловлюють свої оцінки та побажання щодо вдосконалення формату заходу.

Отже, опанування програмового матеріалу з навчальної дисципліни «Форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО» ґрунтовано на таких методологічних підходах, як системний, компетентнісний, діяльнісний, особистісний, гуманістично-культурологічний, синергетичний¹².

Висновки. 1. У період відновлення України від жакхливих наслідків російсько-української війни пріоритетного значення набуває необхідність виявлення та створення сприятливих умов для розвитку творчих особистостей, здатних продукувати нестандартні ідеї, ефективно розв'язувати складні завдання повсякдення, критично мислити, окреслювати перспективні задачі й алгоритми їх розв'язання.

2. Реалізацію зазначеної вище мети забезпечують законодавчі акти, що сприяють розвитку молоді та усувають бар'єри, які перешкоджають їй виявляти свій творчий потенціал в Україні, поглиблювати знання, досягати успіхів у всіх сферах життєдіяльності. Окрім того, актуальні теоретичні питання щодо методів роботи з обдарованими здобувачами освіти висвітлено на офіційних сайтах Українського інституту розвитку освіти, Інститут модернізації змісту освіти, Інституту обдарованої дитини НАПН України, а також у численних психолого-педагогічних студіях.

3. Незважаючи на потужну джерельну базу й стійкий інтерес до проблеми талановитої молоді, дотепер немає єдиного розуміння термінопоняття «обдарованість», що його здебільшого витлумачують як систему, що визначає можливість досягнення людиною вищих результатів в одному або декількох видах діяльності порівняно з іншими людьми, або як індивідуальну потенційну своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти успіхів у певній діяльності.

4. У плані державної підтримки талановитої молоді окреслено пріоритетне завдання – активізувати наукові дослідження з питань навчання та виховання обдарованих дітей, розробити методики і програми роботи з такими здобувачами освіти, розширити мережу експериментальних закладів для їх апробації. Одним із способів реалізації цього завдання є базова навчальна дисципліна «Форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО», що її включено до освітньо-професійної програми магістрів «Середня освіта (українська мова та література)» Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

5. Обґрунтовано модель вивчення навчальної дисципліни, що забезпечує зближення навчання студентів з їхньою майбутньою професійною діяльністю. Практична реалізація обраної моделі забезпечує ефективність і результативність цього процесу. Вона охоплює п'ять взаємопов'язаних блоків: цільового та мотиваційного; теоретико-методологічного; змістово-технологічного; рефлексивно-аналітичного; результативно-оцінювального, які є підґрунтям для впровадження різних технологій, методик і прийомів.

Кульбабська Олена – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Автор та співавтор близько 250 наукових та навчально-методичних праць, із-поміж яких 7 монографій та 28 посібників. Наукові інтереси: синтаксис, ономазіологія, стилістика, лінгвістика тексту, методика викладання української мови.

Kulbabska Olena – Doctor of Sciences in Philology, Professor of Department of Modern Ukrainian language of Yuriy Fed'kovych Chernivtsi National University. She is an author and co-author of about 250 scientific and educational works, including 7 monographs and 28 manuals. Her research interests syntax, stylistics, text linguistics, methods of teaching Ukrainian language.

Received: 2.05.2025

Advance Access Published: June, 2025

© O. Kulbabska, 2025

¹² Kulbabska O. V., Shatilova N. O. Krok u profesiiu. Metodyka vykladannia ukrainskoi movy u vyshchii shkoli: navch. posibnyk [A Step into the Profession: Methods of Teaching Ukrainian Language in Higher Education: textbook], Chernivtsi: Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, 2022, P. 193-211 [in Ukrainian].